

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda“ előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny“ is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai a „Méhészeti Közlöny“-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 krral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny“-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők úgy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési pénzek is.

Hirdetések és mellékletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.

Szolnok-Dobokamegye gazdasági bajairól. Székely Sándortól.

Rendszeresség a gazdaságban.

Az agyagtalaj s annak javítása és művelése. E—s.

Egyleti élet.

Az erd. gazd. egyesület ig. választmányának ülése nov 18-án.

Kormányintézkedések.

Minist. leirat a vármegyék közönségéhez a szőlővesszők s használt szőlőkarók szállítása tárgyában.

Felhívás az amerikai fajtájú szőlővesszőknek Franciaországból behozása iránt.

Szakirodalom.

Mezőgazdasági apróságok. (J. Ásványi Lajos.)

Vegyes közlemények.

Az őszi vetések és a gazdasági munkálatok állása Erdélyben okt. 31—nov. 13. Bejelentett állatok. Mely leg táplálék baromfiaknak. Az 1891. évi szüret eredménye. Melyek a legnevezetesebb mézelő növények? Piaczi értesítő bővítése

Piaczi értesítő.

Nyiltér.

Előfizetési felhívás

az

ERDÉLYI GAZDA

általános mezőgazdasági hetilap

1892 évi folyamára.

Innet-onnat egy éve lesz, hogy az *Erdélyi Gazda* jelenlegi alakja, beosztása és irányával pályafutását megkezdette.

Az olvasóink részéről gyakorta nyilvánított elismerés hinnünk engedi, hogy sikerült célunkat legalább megközelíteni.

Ez buzdítól szolgál a jövőre és mi fokozott munkássággal törekedni fogunk, hogy az *Erdélyi Gazda* szellemi nivóját hova tovább emeljük és benne olyan olvasmányt nyújtunk, a melyből minden gazda okulást merithessen.

Az *Erdélyi Gazda* jövőre is megtartja gyakorlati irányát és különös tekintettel leendő az erdélyi viszonyokra.

Előfizetési ára:

egész évre . . . 4 frt

fél " . . . 2 "

Mutatvány-példányt megkeresésre készséggel és ingyen küldünk.

Kérjük olvasóinkat, hogy ismeretkörükben lapunkat ajánlani s részére új előfizetőket szerezni sziveskedjenek és pedig kérjük anynyival inkább, mert az anyagi eszközök gyarapodtával emelhetjük leginkább ennek bel-tartalmát.

A jövő évfolyamra már most előfizetőknek az ezen évben még megjelenő összes számokat is ingyen megküldjük.

Az ERDÉLYI GAZDA kiadóhivatala.

Szolnok-Dobokamegye gazdasági bajairól.

Szolnok-Dobokamegye gazdasági viszonyait vizsgálva úgy találjuk, hogy az vidék, fekvés szerint különböző; egyes helyeken belterjesebben, de legtöbb helyen külterjesen vezetik a gazdálkodást. Társadalmi műveltség, éghajlat, talajösszetétel, fekvési viszonyok, út, piac, tőke, munka, természet és más gazdasági tényezők könnyítik is, de leginkább nehezítik a mezőgazdaság haladását.

Haladást a nagy birtokokban lehet első sorban constatálni. Itt tesznek, mert itt tehetnek kísérleteket a gazdaság minden ágában; a haladás minden mozzanatát nemcsak figyelemmel kísérik, hanem alkalmazzák is.

A középbirtokosok a nagy birtokokban tett okszerű haladásnak a kis birtokra való átvitelénél mintegy közvetítőül szolgálnak. Épen ezért nem lehet eléggé méltányolni a megye gazdasági egyesületének azon tervszerű és áldást-hozó működését, mely szerint a különféle kiállítás, verseny, cselédjutalmazással stb. leginkább a középbirtokosok gazdasági viszonyait mozdítja elő.

A kisbirtokosok a megyének zömét képezik. A kisbirtokos osztály a mellett, hogy szegény, tapasztalatlan, tulnyomóan műveletlen. Sohasem adják vissza a talajnak az elvont táplálékot azon mértékben, melyben a folytonos termeléssel a talajból mintegy kiszarolták. Szalmájuk kevés, miért aztán kevés, vagy épen semmi almot sem használhatnak, ebből kifolyólag gyöngye az állattenyésztésük is és kevés trágyát produkálhatnak. E trágyahiányból ered reájok nézve minden baj, szegénység stb.

Eltelkintve attól, hogy a nép rest, tunya, a kisbirtokosok anyagi és szellemi helyzete igen szomorú. A gazdasági ismeretek a nép között hagyományosak, azaz apáról-fiúra szállanak. Innen van az, hogy a megszokott okszerűtlen eljárástól a kisbirtokos nem igen hajlandó eltérni, innen ered a hátramaradás, a mi a tudatlansággal karöltve jár; már pedig tagadni nem lehet, hogy szellemileg épen úgy, mint anyagilag csak bizonyos ismeretek elsajátításával az értelem fejlesztésével és kellő szakképzettséggel lehet haladni.

A megye gazdasági egyesülete sokat tesz a nép szellemi és anyagi érdekeinek előmozdítására, csak hogy üdvös intézkedéseivel a nép hagyományos ismereteinek kioltására csak közvetve hathat. A községi tanítók is igyekeznek a gazdasági ismereteket terjesztetni; de sajnos, kevés eredménnyel. A szász-nyiresi váltó, vagy Kölesmező nevű, gróf Kornis Viktor tulajdonát képező gazdaság főleg azért létesített, hogy kisebb gazdáknak utmutatóul szolgáljon. Azonkívül a közép- és nagybirtokok majdnem kivétel nélkül mind utmutatóul szolgálnak a kisbirtokosok részére.

Volna tehát alkalom gazdasági ismeretek és tapasztalatok szerzésére, csak hogy hiányzik

a népben az akarat, a hajlam a haladásra. Ezen akaratot, hajlamot kellene fölébresztetni! Remélhetőleg a gazdasági egyesület meg fogja tenni a szükséges lépéseket a gazdasági ismeretek terjesztésére — a központban egy földműves-iskola felállításával! Mi határozottan a mezőgazdaság üzésére vagyunk utalva s mivel mindenben haladni kell: a mezőgazdaságban a középbirtokosok haladásával a kisbirtokosok, a nép szellemi és anyagi érdekeinek javítását is lehetővé kell tenni! Fejlesztetni kell először a népnek gazdasági ismereteit, ismertetve az okszerűség elveit s ha a nép mindezeket elsajátítja és hagyományos ismereteiből kivetkőzik: a vagyonosodás lehetővé lesz téve; mert a mint nem lehet látni, hogy műveletlen nép gazdag legyen; épen úgy nem lehet művelt nép szegény.

A megye gazdasági viszonyaira vonatkozólag igen jellemző azon körülmény, miszerint a megye községi határainak tulnyomó része még mindig tagosítatlan; — már pedig a gazdaság fejlődését semmi sem gátolhatja inkább, mint a tagosítatlan állapot. A nép nem tudja felfogni a tagosítás előnyeit, a miért rendszeren a tagosítás ellen van; meg van szokva a tagosítatlan birtok kezelésével, a mi nem nagy intelligenciát igényel. Szereti a nép a közös legelőt, ugart stb. ugyannyira, hogy a tagosítás nem egyszer a kisbirtokosok között nem kis zavart okozott — különösen az állattartás tekintetében Ezen zavar okát egyedül a tagosításnak tulajdonították, pedig annak egyedüli oka a nép gazdasági ismereteinek hiánya volt. „A gyakori zavarok és panaszok nem a tagosítás tényéből, hanem a nép tapasztalatlanságából származnak. Élelmes és értelmes nép között ez nem következik be, hanem ellenkezőleg, a nép jólétre jut.“

Remélhetjük ugyan, hogy a tagosítást rövid idő alatt egyöntetűen keresztül viszik az erdélyi megyékben mindenütt; de addig is igen üdvös volna a nép gazdasági ismereteit bővíteni, fejleszteni — már csak azon szempontból is, hogy a tagosítás beálltával a kisbirtokosok ne jöjjenek zavarba. Ha a nép ismerné a tagosítás előnyeit, ő maga óhajtaná legjobban ennek keresztülvitelét! Mily üdvös hatása volna egy Deesen felállítandó földművelési iskolának, képzelné lehet. S a mily könnyen elképzelhető ezen földművelési iskolának üdvös hatása, épen oly könnyen lehetne azt létesíteni, ha az illető körök a szükséges lépéseket megtennék. „Kérjetelek és megadatnak!“ Ezen reményünkben meg-erősítenek Bothlun András gróf minister ur O nagyméltóságának ezen szavai:

„Igazat adok — ngymond —, hogy a gazdasági szakoktatás képezi az országban a gazdasági niveau általános emelkedésének legbiztosabb alapját; elismerem azt is, hogy az országban igen kevés gazdasági tanintézet van; de a budget haladását mutat; mert ez évben 3 földművelési iskola létesülése van czélba véve és óhajtom, hogy az egész ország fokozatosan haladassék be ily gazdasági tanintézetekkel; mert ezek előnye nemesak az, hogy képzett gazdá-

kat szolgáltatunk az egyes vidékeknek, hanem az is, hogy szemléleti uton megmutatjuk azon vidékeknek, hogy speciális viszonyainkhoz képest intensív gazdálkodás által mi érhető el?

Igen hátrányosan hatnak Szolnok-Doboka-megye gazdasági viszonyaira nézve továbbá a következő körülmények:

a megyében a gyáripár nincs eléggé képviselve s egyáltalán az ipar és kereskedelem a mezőgazdasággal nincs a kellő összhangban; nehéz az egyesek megélhetése; mert a népszaporulat egészségtelen, a vagyonnal aránytalan;

a népnél hiányzik a szorgalom, kitartás, „a folytonos munkának a természet fölötti győzelmét” a nép nem hiszi;

a természet előnyeit nem aknázzák ki eléggé;

a napszám aránylag igen drága;

a földmivelés felületes; általánosan faekét használnak; csak ujabban kezdik a szebeni Rieger-féle zöld váltóékét használni stb. stb.

Ennyi gazdasági bajjal szemben el kell ismernünk, az állam sokat tett és tesz a mezőgazdaság előmozdítására; de nézzük mit tesz e tekintetben a megye s mit tesznek az egyesek?

A megye intézkedései közül legnevezetesebb a közlekedési eszközök készítése s azoknak kitűnő karban való tartása; a cselédtörvény gyors, szigorú és igazságos alkalmazása; a gazdasági egyelet szervezése, kiállítások gyámoltása és rendezése. A kiállítások közül legeredményesebb hatással volt a megye gazdasági viszonyaira a Deesen 1887. évi október havában tartott kiállítás, melynek hatása annál nagyobb volt, mert ezen alkalommal tartatott meg az erdélyi gazdák hetedik vándorgyűlése. Nem mint megyei intézményt, hanem mint igen fontos közgazdasági tényezőt említem fel a szamosvölgyi és zilahi vasutat, mely a termelés, forgalom és fogyasztásra, sőt a megye társadalmi viszonyaira is átalakító befolyást gyakorol.

Látható tehát, hogy a megye is elkövet minden lehető a mezőgazdaság előmozdítására; azonban sajnálattal kell constataálnunk, hogy az egyesek e tekintetben nem felelnek meg a gazdák feladatának, a mennyiben csak az önérdéket szolgálják; a közérdeket ritkán. Ez iránt a megye s az állam parancsolólag mit sem tehet, de ez nem is kívánatos mert ezáltal az egyesek buzgósága még inkább lanyhulna, azonban sokat tehet a verseny fölkeltése és föntartása által. „A verseny hatalma alatt mindenki csak önmagában bizhat legtöbbet.”

Bizni kell tehát az egyeseknek önmagokban is, de soha meg nem szünve, egyesült tevékenységükkel a haladást anyagilag és szellemileg lehetővé kell tenniük; mert a haladásban azt, ki az ön- és a közérdeknek egyaránt szolgál, az Isten is megsegíti! Ily szellemben igen könnyű volna a deési földmivelési iskolának felállítására is; ezzel pedig a megye gazdasági bajainak legnagyobb része megorvosoltatnék s a megye gazdasági viszonyainak napról-napra feltűnőbb haladást észlelhetnénk! Adja az ég, hogy úgy legyen! Székely Sándor.

Rendszeresség a gazdaságban.*)

Azon jó tulajdonságok között, melyekkel a gazdának — hogy nehéz pályáján boldoguljon — ma okvetlen felszerelve lennie kell — ha nem a legelső, bizonyára nem a legutolsó ama szép tulajdonság, melyet ez igénytelen cikk élére irtunk.

A rendszeresség nem egyértelmű a renddel: ez utóbbi kiegészíti am azt, de nem helyettesíti. Rendszeresség nem lehet rend nélkül; de a rend maga még nem rendszer.

*) Mutatvány az 1892-re kiadott „Falusi Gazda” Nap tárából.

A gazdasági üzlet, hogy kedvező eredménnyel járjon, nem nélkülözheti a methodust, a rendszert. Szükségképp folyik ez már a gazdasági üzlet sajátos természetéből.

A gazdaság üzeme kiterjed tág területekre; elfoglal számos embert; alkalmaz és használ sok állatot; követ különböző termelési és tenyésztési irányt; végez — a hely- s időhöz képest — változó munkát; fogyaszt sokféle anyagot; jár jelentékeny költségekkel és küzd tetemes akadályokkal; alkalmazkodik különböző viszonyokhoz; módosul a körülmények szerint és indul szigorúan végső célja — a lehetőleg magas és állandósított tiszta jövedelem — felé.

Ezen nehéz és sokszor igen szövevényes uton — a gazda legbiztosabb vezetője: a rendszer. Mert, hol rendszer nincs, ott zavar van, ott az üzlet különböző erői s tényezői — egyseges irány s vezetés nélkül — nem működnek célszerű összhangban; hanem egymást lökődve s akadályozva az üzleti végcél kedvező s biztos megvalósításában.

Kétféle értelemben értsük e szót „rendszer”, t. i. egyéni s tárgyi értelemben. Rendszer uralkodik a gazda fejében; rendszer uralkodik üzletében. Amaz tétélezi fel ez utóbbit.

A gazda tudjon tisztán, helyesen, logikailag gondolkodni; tudjon a körülményekkel számolni; tudja: mit akar és mennyit akarhat — saját erőinél s az adott viszonyoknál fogva. Feladatáról, rendelkezésre álló eszközöiről, a leendő költségekről, a lehető nehézségekről, a várható eredményről magának előre minél világosabb képet alkosson, — szépités, vérmes remények nélkül. Elhatározásaiban semmi önkény, — intézkedéseiben semmi kapkodás, — tervezéseiben semmi rögtönzés ne legyen. Idő és mérték szerint — minden előre, higgadtan, megfontolva, kiszámítva és tervezve legyen.

Az így rendszeresen megállapított tervetnek következetes keresztülvitele fogja megadni a gazdaságnak ama biztos menetet, ama szigorú üzleti rendszert, mely nélkül öntudatos, biztos, okszerű s jövedelmező gazdálkodás nem is várható.

A rendszer tehát megveti a gazdálkodás, az üzem alapját s kijelöli irányát. Mindkettőnek biztosnak és határozottnak kell lennie. Csak rendszeres gondolkodás szülhet és tarthat fenn rendszeres gazdálkodást. Új bizonyosság arra, hogy a gazdai üzletben legfőbb tényező: maga a gazda — szellemi erkölcsi s üzleti képességeivel és ezek mimódon való alkalmazásával.

A gazdaság egy szövevényes gépezet, melynek eredménye leginkább a szerkezet okszerűségétől s a vezetés helyes, öntudatos, biztos voltától függ. Minél terjedelmesebb és többoldali valamely gazdaság, annál inkább érvényesül a rendszeresség fontossága s hatása.

Ha gazdaságaink nagyobb részének üzleti eredményét vizsgáljuk, azt örvendetesnek ugyancsak nem fogjuk találni; sőt ellenkezőleg még a kielégítőnél is jóval hátrább állónak. És e sajnos jelenséget necsak a föld fukarságának, vagy az időjárás mostohaságának, necsak a tőke és munkaerő hiányának, hanem főképp a személyes fogyatkozásoknak, az értelmiség s evvel rokon rendszeresség hiányának tulajdonítsuk. — A hol nincs rendszer a gondolkodásban, a számításban, a költsékezésben, az intézkedésben, a felszerelésben, a kezelés, meg ellenőrzésben, szóval a termelés, meg értékesítés egyetemes ágaiban: ott nem lehet siker s nem leend haszon! A gazdaság hajója megy, — nem a merre az értelmes eszmének, az üzlet öntudatos céljának kellene vezetnie, — hanem a merre a véletlen, a kényszer vagy a rövidlátó szeszély hajtja.

Nálunk a belterjes gazdálkodás, a mellék- iparok felkarolása, az állat s növényi termények nemesítése, a telkesítések okszerű meg- alapítása csak igen lassu arányban és számos üzleti csalódás kíséretében képes haladni. Miért? Mert nem annyira a mostoha viszonyok, mint inkább a rendszeres gondolkodás és cselekvés hiánya állják útját a gyorsabb haladásnak.

A rendszeres gondolkodás és gazdálkodás nem fér össze kényelmet szerető természetünkkel, nagyuri passzióink, előítéleteink és szeszélyeinkkel. A kedvező eredményt sem előre kiszámítani, sem eléggé bevárni nem tudjuk. Nem bizunk a tudomány javaslataiban; de magunk sem szerünk megbízható tapasztalatokat, restelven a rendszeres kísérletek és rendszeres megfigyelések fogatosítását. Azért is kapkodunk, hol erre, hol arra hajlunk; sőt félét próbálunk — kitartás, következetesség és rendszeresség nélkül. A minek természetes következménye: kár, csalódás, elkedvetlenedés. Biztos ellen- s orvosszere: egyedül a rendszeresség, gondolkodásunk, tetteink és gazdálkodásunkban!

Az agyagtalaj s annak javítása és művelése.

Az agyagtalajnak nevezzük mindazokat a talajnemeket, a melyekben 50 százaléknál több agyag van s a melyeket a többi közt az jellemzi, hogy részeik nedves, nyirkos állapotban könnyen idomíthatók, száraz állapotban pedig kemény rögöket képeznek. Ezeket a talajokat általában nem nevezhetjük szegény talajoknak, mert nagy részük igen termékeny, sőt a legtermékenyebb talajnemekhez tartozik, mert nagy mennyiségű ásványi tápanyagok is vannak bennök. Ha az agyagtalajokat sokszor mégis a legszegényebb talajnemek közé sorozzák, úgy azt nem kémiai, hanem fizikai tulajdonságaiknak lehet és kell tulajdonítani.

Minthogy az agyagtalajok általában kötöttebbek, mint bármely talaj, megművelésükhöz sokkal erősebb eszközök, nevezetesen nehezebb hengerek és rögtörök szükségesek s azonkívül ezek huzására nehezebb, erősebb állatok kellene. Igen fontos körülmény az, mely e talajnemek megművelésére és hasznosítására nagy befolyással van, hogy eltaláljuk nedvességüknek azt a mértékét, azt a fokát, a melynél megművelésük legcélszerűbbnek mutatkozik, mert éppen nem közönyös az, vajjon nagyon nedves, vagy nagyon száraz állapotban szántjuk és hengerezük az agyagtalajt. Mint általában, úgy a két szélsőség itt is mellőzendő. Éppen ezért az agyagtalaj jó megművelése sokkal költségesebb is a könnyű talajok művelésénél.

Az agyagtalaj kellő nedvességi fokának, vagyis a megművelés megfelelő idejének eltalálása tehát igen fontos körülmény, a melyre nagy súlyt kell fektetni; még pedig azért, mert ezáltal sok munkát takaríthatunk meg s mert csak ebben az esetben érhetjük el azt, hogy a talaj már az első megmunkálás után kellően porhanyós legyen.

Az agyagtalajnak egy másik sajátága abból áll, hogy a vizet nehezen bocsátja át, minek következtében erős vagy huzamosabb ideig tartó esőzés után a barázdákban sokáig visszamarad a víz; másrészt azonban igen sok vizet is képesek ezek a talajnemek felvenni, de lassan. Az agyagtalaj csak lassan bocsátja át az alsóbb rétegekbe a vizet, minek következtében hosszabb ideig megtartja nedvességét, vagyis nem szárad ki olyan hamar, mint a könnyebb, lazább talajok, melyek a vizet könnyen át- bocsátják. A nedvesség hosszabb ideig való megtartásának egyrészt előnyei, másrészt hátrányai vannak. Ez utóbbiak közt legfontosabb az, hogy a talajnedvesség a művelést tavasszal nagyon késlelteti, öszszel pedig e miatt hamar be kell a munkát fejezni. A szántást ezeken a talajokon különben a nyári esőzések is hátráltatják, nem különben a kapálást is.

Az agyagtalaj e tulajdonságai száraz éghajlatu vidékeken vagy szárazabb osztendőkben előnyösek lehetnek ugyan, mert arra képesítik, hogy a nyári szárazságnak hosszabb ideig ellenállhasson, de hidegebb és nedvesebb vidékeken, valamint esős osztendőkben nagyon vi- zenyőssé válik, mely esetben alagesővezéssel kell a bajon segíteni.

Mint hogy az agyagtalaj nem melegszi át olyan jól, mint más, pl. a homoktalaj, mert az élelyt nehezebben bocsátja át, mert gyakran nagyon sok nedvességet tartalmaz, minek következtében az istálló trágya feloszlása is lassabban megy végbe benne, mint a homoktalajban s így a televény is lassabban fejlődik benne. Legezészerűbb tehát, ha az agyagtalajt inkább ritkábban, de akkor igen dusan megtrágyázzuk istálló trágyával, mely célra a hosszú, szalmás trágya legalkalmasabb, mert ennek feloszlásához sokkal több nedvesség kell, mint a kurtább szalmátlanéhoz s azonkívül ez a talajt porhanyósabbá is teszi.

Az agyagtalaj tehát az éghajlati s egyéb viszonyokhoz képest nagyon termékeny, de igen terméketlen is lehet. Az olyan agyagtalaj, melynek 80-90 százaléka agyagból áll, éppen olyan terméketlen, mint a laza homoktalaj, mert az agyagtalaj kedvezőtlen tulajdonságait mind magában egyesíti, minél fogva sokszor csakis legelőnek használhatják vagy legfőlebb zabot termeszthetnek benne, a mely azonban itt szintén csak silány termést ad. A közönséges agyagtalajban, mely 65-80 százaléka agyagból áll, már több növény jobban tenyészik, mint az előbbiben; nevezetesen: buza, árpa; a here és bab az ilyen talajban gyakran nagy hozamot is adnak, míg ellenben az 55-65 százalékos szelid agyagtalajban már a legtöbb kapás növény is jól megterem.

Ha az agyagtalajnak áteresztő altalaja van s ha hozzá még lejtős is, természetesen sokkal többet ér, mint a sík agyagtalaj, mely hozzá még kötött, a vizet át nem eresztő altalaju.

A kötött agyagtalajt különféle módon javíthatják; a legegyszerűbb és legközönségesebb javítási mód a márgázás, melynél hamarabb egy talajjavítási mód sem fizeti ki magát; gyakran a márga közvetlenül a termőréteg alatt van, úgy, hogy csak azt kell kissé mélyíteni, hogy a márgát a termőfölddel összekeverhessük. A hol márga nincs, ott marómméssel trágyázzuk meg jól az agyagtalajt, nem annyira azért, hogy a növények feloszlását előmozdítsa, hanem főképp azért, hogy a talaj kötöttségét enyhítse, vagyis a talajt lazábbá tegye.

A nagyon nehéz, vizet át nem eresztő agyagtalajt alagsövezéssel javíthatjuk czélszerűen, (különösen a síkfekvésűt, a melyen az esővíz sokáig áll), mert a talajban levő finom hasadékok és repedések hamar megtelnek és több vizet át nem bocsátanak. A felületen összegyűlt víz csak igen lassan párolog el, azután a talajban levő víznek párologása következik s midőn ez is elpárologott, a talaj repedései megnagyobbodnak. Ha a talaj alsó rétegének kiszáradását alagsövezéssel előmozdítjuk, úgy a felső réteg repedései is mindinkább szaporodnak és nagyobbodnak, az egész talaj idővel porhanyóssá s áteresztővé válik.

A mi a talaj megművelését illeti, melynek kellő időben való végzése a természetű növények fejlődésére nagy befolyással van, erre nézve nem lehet olyan határozott szabályokat felállítani, mint pl. a homoktalaj megművelésére nézve, mert az agyagtalaj az időjárás befolyásának van alávetve s annak állománya oly gyorsan megváltozik, hogy bizonyos művelés, mely ma még czélszerűnek mutatkozik, holnap talán már nemcsak hogy czélszerű nem lesz, hanem éppen káros következményű lehet. Az agyagtalaj czélszerű művelési módjait könyvekből tehát megtanulni nem lehet, erre csak a gyakorlat taníthat s nem egy, hanem sok évi gyakorlat kell ahhoz, hogy valaki az agyagtalaj különböző művelési módjait kellően elsajátíthassa.

A nehéz, nagyon kötött talaj kötési ereje száraz állapotban oly nagy, hogy sokszor az eke vasa sem képes behatolni, hogy összeaprítsa. Legalkalmasabb az ilyen talaj megművelésére a hántó eszközzel ellátott mélyítő eke.

Éppen olyan kedvezőtlen a nedves vagy vízenyős agyagtalaj megművelése is; az egyes

talajrészeknek annyira összetartanak, hogy az eke a talajt tulajdonképpen nem porhanyítja, hanem csak felül, mintegy szétmorzsolja, minek következtében később, midőn megszikkad, még inkább megkeményedik. Ehhez még az is járul, hogy az egyes sárlemezek egymásra torlódnak, minek következtében a talajban számos ür támad. Ha mindennek daczára a gazda az agyagtalaj megműveléséhez gyakran mégis alkalmatlan időben fog, a mi számos esetben nagyon megboszulja magát, úgy azt igen sokszor nem tudatlanságból teszi, hanem főképp azért, mert nem rendelkezik annyi igás erővel, hogy a munkát kedvezőbb időre tarthatná s aztán elegendő erővel gyorsan elvégezhetné. Leggyakrabban azt a hibát követik el a gazdák, hogy nehéz agyagtalajú földjeiket tavasszal nagyon vízesen szántják meg; már pedig az agyagtalaj sohasem keményszik meg annyira, mint a gyors kiszáradás következtében éppen tavasszal.

Ha tehát az agyagtalajt a tavaszi vetés alá el akarjuk készíteni, úgy a főszlyt arra kell fektetni, hogy már ősszel szántjuk fel, nem pedig tavasszal, hogy a téli fagy jól átjárhassa s aztán tavasszal a vetéshez minél hamarabb hozzáfoghassunk, amint a talaj kellően felszikkadt. Legezészerűbb, ha a tarlót az aratás után azonnal felhántjuk s azután ősszel lehetőleg mélyen felszántjuk s aztán a földet úgy hagyjuk a télen át, úgy hogy tavasszal csak az exstirpátorral, boronával s esetleg még a hántóékével vesszük művelés alá.

Az ugarművelés szintén igen czélszerűnek bizonyult a nehéz talaj fizikai-chemiai tulajdonságaira; legezészerűbb a tiszta ugar, melyet már ősszel sekélyen s tél bekövetkezése előtt még egyszer mélyen felszántunk s aztán úgy hagyjuk, hogy a téli fagy jól megporhanyítsa.

Olyan vidékeken, a hol a szántóföldek nagyobb részt agyagtalajból állnak, gyakran megtörténik, hogy a gazda a legjobb akarat mellett sem képes minden földjét már ősszel felszántani, vagy ha főlészántja, a tél nem olyan, hogy annak hatása alatt a talaj elég porhanyóssá válhatnék; vagy végül enyhe esős téli időjárás, gyakori tavaszi esők stb. következtében a nehéz talaj annyira eliszaposodhatik, hogy tavasszal újra fel kell szántani. Szükséges ekkor a szántás után nyomban megboronálni és meghengerezni, minek következtében annyira porhanyóssá válik, hogy a vetés benne jól kikelhet. Előnye ennek az eljárásnak abból áll, hogy a borona és henger a talaj felszínét finoman elaprózza, mi által annak hajcsövessége a felszínen megszakítván, gyors kiszáradása és megkeményedése meggátoltatik s maga az egész megművelt talajréteg is rövid időn porhanyóvá válik.

E - s.

Egyleti élet.

Az erdélyi gazdasági egylet igazgatóválasztmánya november hó 18-án egyleti elnök Szabó József elnökle alatt ülést tartott. A jegyzőkönyvet vezette Sz. Szakáts Péter egyleti titkár

Olvastatott a múlt ülés jegyzőkönyve, mely tudomásul vétetvén, ezen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére fölkértek Demeter Károly, dr. Berde Béla és Réti János tagtársak.

Olvastatott a múlt havi pénzforgalomról szóló pénztári jelentés, mely szerint tett az egylet október havi összes bevétele 5545 frt 16 krt,

" " " kiadása 4567 " 55 " igitel novemberre 977 frt 61 kr. Tudomásul vétetett.

Titkár jelenti, miszerint báró Komény Árpád Szilágy-Kövesdről 100 frt alapítvánnyal az egylet alapító tagjai sorába lépett, mely öröndotes tudomásul szolgál.

Titkár, mint az „Erdélyi Gazda“ szerkesztője és kiadója előterjesztést tesz ennek ezen évi folyamáról s intézkedést kér annak jövő évi kiadása iránt. — Fölkértni határozatott a lapfelügyelő bizottság, hogy a jövő hó 6-áig ez ügyben adjon véleményt és javaslatot.

A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatósága megküldi az államnak bérletbe adott egyleti köztelek leltárát, jelezvén, hogy ezzel az átadás és illetve átvétel alakilag is megtörtént. Öröndotes tudomásul szolgál.

A titkár előterjeszti Ugron Gábor egyleti tag levelét, melyben hivatkozva arra, hogy a báránnyoknak Bpsten vagy Bécsben való értékesítése lehetetlen a drága szállítási díj miatt, — indítványozza, hogy kérje az egylet a földművelési és kereskedelmi ministereket a szállítási díj mérséklésére. Indítványozza továbbá, hogy Köhalomban is tartatnék remonda-vásárlás, mint a mely Fogaras- és Udvarhelymegyét és Köhalom lóban gazdag vidékét érdeklí. — Mindkét indítvány általános helyesléssel találkozván, ezek megvalósítása érdökében az illetékes ministeriumokhoz fölterjesztések fognak tétetni.

Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyei gazdasági egylet megküldi a vásárokon vett állatok átruházásának könnyítése iránt a ministeriumhoz tett fölterjesztését s pártolását kéri. — Pártolatik és hason szellemű fölterjesztéssel támogatni fog.

Földm. minister megküldi a szőlővesszőforgalom újabb szabályozásáról kibocsátott körrendeletet, valamint az amerikai szőlővesszőnek Franciaországból való behozatala iránt kibocsátott felhívását. — Mindkettő tudomásul vétetvén, az „Erdélyi Gazda“-ban közlendő.

Ugyanezen miniszter megküldi gróf Schweinitz Gyulának hitelintézetek és szövetkezetek létesítése ügyében szerkesztett alap-szabálytervezetéknek néhány példányát. — Az erre már kiküldött bizottság tagjai közt ki fog osztatni.

Még egy néhány kevésbé fontos tárgy elintézése után az ülés bezáratott.

Kormányintézkedések.

Lapunk mult 46-ik számában e rovat alatt közölt s a szőlővesszők és használt szőlőkarók szállításának szabályozásáról szóló körrendeletet a földmiv. minister ez alábbi leirat kíséretében küldötte meg a vármegyék közönségének:

A szőlővessző-forgalom újabb szabályozása iránt az országos filloxera-bizottság javaslatához képest kibocsátott körrendeletemet oly felhívással küldöm meg a vármegye közönségének, hogy annak 2. pontja értelmében a lehető legrövidebb idő alatt nyilatkoztassa ki, kívánja-e, hogy a vármegye egész területére a szőlővessző bevitel teljesen szabad legyen, vagy szükségesnek véli-e, hogy a vármegye egész területén, vagy annak valamely közigazgatásilag határolt részében (pl. az egyik vagy másik járásban) levő és szőlőműveléssel bíró ama községek, a melyekben a filloxera jelenléte még nincs megállapítva, a szabad szőlővessző-forgalomból a szabad bevitel tekintetében kizárassanak?

Ha a vármegye közönsége tilalmazólag nyilatkozik, vagyis ha azt mondja ki, hogy a még filloxera-zárulat alatt nem lévő községekbe a szőlővessző-bevitel korlátlan megengedését nem óhajtja, úgy jelentse ezt azonnal be.

Ellenben, ha a vármegye közönsége megengedőleg, vagyis egész területére nézve a teljesen szabad vesszőbevitel mellett nyilatkozik, közölje e nyilatkozatát, a csatolt körrendelet egy példányának melléklésével azonnal, azokkal az összes községekkel, a melyek szőlőműveléssel bírnak, de még nincsenek filloxera-zárulat alatt s

hívja fel ezeket a községeket, hogy a csatolt körrendeletet s a vármegye közönsége nyilatkozatát (a körrendelet 2. pontja második és harmadik bekezdése értelmében) azonnal hirdessék ki s legkésőbb 30 nap alatt okvetetlenül nyilatkozzanak, hogy belenyugosznak-e a teljesen szabad szőlővessző-bevitel kimondásába, vagy saját területükre nézve a beviteli tilalmat még fentartani kívánják?

Az ekként felszólított községek összes nyilatkozatait terjessze fel azonnal.

Felterjesztését legkésőbb december hó 15—20-ig elvárom, hogy a szolgáltatandó adatok alapján még ez évben pontos jegyzéket állíthassak össze és tehessenek közzé arra nézve, hogy hová lett szabad szőlővesszőket korlátlanul bevinni s hol lesz a szőlővessző-bevitel még tilalmazva.

Megjegyzem végül, hogy a szőlővessző-forgalmat szabályozó jelen körrendelet hatályba lépésével az immunis homokterületek s a nem immunis területek közti különbség a szőlővessző-forgalom szempontjából el fog enyészni s jövőre csak feltétlenül szabad vesszőbeviteli joggal bíró, vagy feltétlenül tilalmazott területek lesznek.

Felhívom egyszersmind a vármegye közönségét, hogy nyilatkozzék, kíván-e esetleg a már filloxera-zárlat alatt lévő, vagy a szőlőműveléssel nem bíró községekre nézve a csatolt körrendelet 4. pontja értelmében a szőlővessző-bevitel tekintetében valamely korlátozás vagy szigorítás iránt felterjesztést tenni?

Budapest, 1891. évi október hó 28-án.

Bethlen, s. k.

Felhívás. Amerikai fajtájú szőlővesszők kiszolgáltatása, illetőleg Franciaországból behozása s a hazai szőlőbirtokosoknál rendelkezésre álló és eladásra szánt készletek bejelentése iránt.

A fekete rothadás (Black-rot) nevű betegség tanulmányozása végett Franciaországba kiküldött megbízottak jelentéseiből az országos filloxera-bizottság megnyugvással tapasztalta, hogy az említett szőlőbetegség behurcolása, — amerikai szőlővesszőknek Franciaországból behozatala esetére — a kellő óvatosság és megfelelő fertőtlenítő eljárás alkalmazása mellett kikerülhető.

Az országos filloxera-bizottság ennek folytán azt javasolta, hogy a kormány megbízottjának jelenlétében, black-rot mentes vidékeken szedett és óvatosságból fertőtlenített sima szőlővesszők behozatala Franciaországból engedjék meg; ellenben gyökeres szőlővesszők behozatala tekintetében, mivel Franciaországban helyenként a gyökerpenész el van terjedve s ez ellen sikeres fertőtlenítési eljárást alkalmazni nem lehet, a behozatali tilalom tartassék fenn továbbra is.

Tekintettel arra, hogy az állami amerikai szőlőtelepeken a Riparia Portalis, Vitis Solonis és York Madeira fajtákból gyökeres vesszők egyáltalán nincsenek készletben s általában a rendelkezésre álló, viszonylag csekély szőlővessző készlettel a szükségletnek kisebb része sem fedezhető, az országos filloxera-bizottság javaslatának elfogadásával elhatározatott, hogy amerikai fajtájú sima szőlővesszők megfelelő mennyiségben hozassanak be.

Minthogy azonban a behozatal csak kellő óvintézkedések alkalmazásával foganatosítható, arra egyeseknek engedélyt adni nem lehet, hanem azt maga a kormány közvetlenül teljesíti.

Felhívotnak ennél fogva az érdekelt szőlőbirtokosok, hogy amerikai fajtájú szőlővessző szükségleteik fedezése végett sima szőlővesszőkre szóló megrendeléseiket legkésőbb f. évi december hó 1-ig a földművelésügyi minisztériumhoz annyival inkább terjesszék fel, mert a Franciaországból fedezendő megrendelések összesítése ezen határidővel multhatatlanul lezárandó lévén, a később érkező megrendelések figyelembe vehetők nem lesznek.

A szőlővesszők, és pedig mind az állami telepekről származók, mind a Franciaországból behozottak, a két termelési hely árainak átlaga szerint megállapított következő áron fognak kiszolgáltatni és pedig:

	sima vesszők ezrenként	gyökeres vesszők ezrenként
1. Riparia Sauvage	8 frt;	25 frt.
2. " Portalis	16 "	— "
3. " Tomentosa	8 "	25 "
4. Vitis Solonis	15 "	— "
5. Rupestris	16 "	30 "
6. Jacquez	8 "	30 "
7. York-Madeira	14 "	— "

Az itt felsoroltakon kívül más fajtákra vagy gyökeres vesszőkre megrendelések nem fogadtatnak el.

A szőlővesszők ára utánvétel után fog a megrendelőktől beszédetni.

A földművelésügyi minisztérium nem vállal szavatosságot a megrendelések teljes mennyiségének kielégítésére, mert Franciaországból is csak korlátolt mennyiség hozható be.

* * *

A Franciaországból behozandó szőlővessző mennyiségek megállapításánál a minisztérium figyelembe venni szándékozik a hazai szőlőbirtokosoknál rendelkezésre álló, eladásra szánt szőlővessző-készleteket is. E czélból felhívotnak mindazon szőlőbirtokosok, a kik az országban eladó amerikai fajtájú szőlővesszőkkel rendelkeznek, hogy eladásra szánt amerikai fajtájú szőlővessző készleteiket fajta, minőség (sima vagy gyökeres vesszők) és mennyiség szerint, a termelési hely (vármegye, község, vasut- és post-állomás) és az ezrenkénti eladási árak megjelölésével, — az árakba a csomagolás és a feladó vasuti állomáshoz való szállítás költségeit is beleértve — a földművelésügyi minisztériumhoz legkésőbb f. évi december hó 1-ig jelentsék be.

Az ekként bejelentendő készletek nyilvántartása s az egyes megrendelőknél a bejelentésköz utalása iránt a minisztérium annak idején hirdetmény útján, vagy egyébként megfelelő módon intézkedni fog. Tekintettel azonban arra, hogy ily módon a minisztériumnak teljesen megbízható adatokra van szüksége, figyelmeztetnek a termelők, hogy csak kifogástalanul jó minőségű készleteket és a valóságnak teljesen megfelelő mennyiségeket jelentsenek be.

Félreértések elkerülése végett szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a magánosok, testületek stb. által bejelentett amerikai vessző készleteket a minisztérium sem megvásárolni, sem közvetíteni nem szándékozik, hanem ez adatok csak is azért kéretnek, hogy a minisztérium az ország valódi vessző-szükséglete iránt tájékozva lehessen és a közönséget is a hazai beszerzési forrásokhoz utalhassa. E szerint önként értetőleg bárki, a ki eladó amerikai szőlővesszőit bejelenti, azoknak eladásában korlátozva egyáltalában nincs.

Mind a megrendelések, mind a bejelentések bélyegmentesek s eszközlésükre külön megrendelési — illetőleg bejelentési iverk adatnak ki, melyek az egyes rovatok pontos kitöltése mellett az illető megrendelő, vagy bejelentő által aláírva közvetlenül a földművelésügyi minisztériumhoz terjesztendők fel.

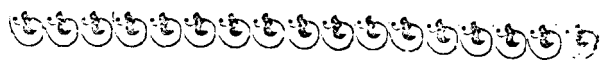
Megrendelési — illetőleg bejelentési iverk szóbeli vagy írásbeli megkeresésre szerethetők:

- a) a földművelésügyi m. k. minisztériumtól;
- b) az orsz. borászati kormánybiztostól;
- c) a vinczellériskolai igazgatóságoktól: Budapesten, Erdőszegen, Ménesen, Nagy-Ényeden, Tarczalon és Tapolezán;
- d) a szőlészeti és kertészeti szakiskola igazgatóságától Pozsonyban;
- e) a szőlészeti és kertészeti tanfolyamok vezetőitől: Szegzárdon és Egerben;
- f) az állami Miklós-telep igazgatóságától: Kecskeméten;
- g) a szőlészeti és borászati vándortanítók-tól: Dezső Miklós, Pécsen; Adamovics Lázár,

Pápán; Bucher Alajos, Nagymaroson; Rác Sándor, Székesfehérvárrt; Tuss Antal, Miskolcson; Gurmann Dénes, Miskolc faluban; Heinrich József, Szegeden; Fekete Pál, Diszö-Szent-Mártonban;

h) a filloxera felügyelőktől: Vény János, Fehértemplomban; Máriássy Antal, Kassán. Budapest, 1891. november hó 8-án.

Bethlen, s. k.

Szakirodalom.

Mezőgazdasági apróságok Irta J. Ásványi Lajos, a kolozsmonostori magy. kir. gazd. tanintézet intézője. A szerző tulajdona. Ára 1 frt. Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt, 1891.

Fenti czimen egy 94 oldalra terjedő s egy hozzácsatolt takarmányozási táblával bíró nagy 8-adrét alaku füzet látott a napokban napvilágot. Csak ritkán találkozunk egy ilyen művel, a melynek tárgyát nem katedralis fejtegetések, hanem csupán gyakorlati tapasztalatoknak a leírása képezi, a melyek a gyakorlati gazdára egytől-egyig érdekesek és tanulságosak.

Ismerteti a kolozsmonostori gazd. tanintézet gazdaságában eszközölt összehasonlító ekepróbák és kísérleti termelések eredményét és nem egy kísérlettel kimutatja, hogy a némely magkereskedő által nagy hangon hirdetett és drága pénzért árult új növény magja, nem egyéb humbugnál.

Ismerteti a vörös lóheret gyakorlati alapon, termelését, szárítását, a magnyerést és ennek az általa gyakorlatba hozott módon való könnyű és gyors cséplését; valamint a kolozsmonostori gazd. tanintézet gazdaságában 1890-ben termesztett kulturnövényeket. Leírja a kolozsmonostori országszerte híres csemege-sajt készítői módját. Közli az istálló trágának legokoszerűbb kezelését gyakorlati alapon. Helmhard Farkas lovagnak 1687-ben megjelent művéből érdekes töredékeket közöl a magyar lovakról, a bivalyról és a Magyarország szőlőiben található „Aurum vegetabile“-ről.

Közli az Ásványi féle aranka-író eszköz ismertetését s az ezzel végzett kísérletek eredményét; néhány szó a takarmány előirányzatáról és a takarmányozási tanról czimen pedig ezen fontos kérdést kiváló gyakorlati érzéssel tárgyalja, végre pedig egy hozzácsatolt nagy táblázaton egy egész istállózási évadra vonatkozó takarmányozási előirányzatot ad, a melynek minden gazda kitűnő hasznát veheti.

Ha végre felemlítjük, hogy a felsorolt közlemények közül azokat, a melyeket szükséges, 18 eredeti, gyönyörű ábra érzékíti, tartalmával és irányával megismertettük olvasóinkat, a kiknek ezen különben is jó papírra nyomott s egyáltalán a Gámán-nyomdának dicséretére, szépen kiállított becses gyakorlati irányu művet, a legmelegebben ajánlhatjuk.

Vegyes közlemények.

— Az őszi vetések és a gazdasági munkálatok állása Erdélyben okt. 31—nov. 13. Zöld vetés még kevés van országgrészünkben s a mi van is, hiányosan kelt, többnyire satnya. Az elvetett mag egy része elpusztult. Jó vetést csak Brassó vmegyéből jeleznek.

A szántás-vetés még folyik; sok helyen a gazdák az őszi vetést csak az utóbbi napokban kezdték meg. A szőlők nagyobb része még fődetlen.

— Az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztályának az egyleti irodában levő nyilvántartási könyvébe a következő eladók állatok vannak bejelentve:

4 darab herélt hámos ló.
500 darab orbáncz ellen oltott malacz.
1 darab mezőségi tenyészbika 1 1/2 éves.
1 darab 6 éves, 178 cm. magas, herélt barna pej hámos ló.
1 darab erdélyi magyar fajta bika, 3 éves 4 hónapos, nagy testű.

124 darab 1 1/2 éves erdélyi magyar tinó.
Bővebb felvilágosítást ad az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatala Kolozsvárt (bel-középutca 11. sz.)

Meleg táplálék baromfiaknak. Minden táplálék, melyet a baromfiaknak a hideg évszakban adunk, legyen az kevert vagy egyféle, egész szemű vagy zuzott, felmelegítendő lesz. A főtt eledel is, melyet a baromfiaknak időről-időre adunk, előbb felmelegítendő. Meglepő, hogy mily befolyással van a hideg időben a felmelegített eledel a tojástermelésre, jelesül ha szárnyasaink számára alkalmas hajlékról is gondoskodunk. Egyike a legjobb meleg tápláléknak a zuzott burgonya korpával vagy olajpogácsadarával elegyítve.

Az 1891. évi szüret eredménye. A bécsi borkereskedők egylete mint eddig minden, úgy ez évben is közli monarchiánk szüreti eredményét. Jelentésük szerint a filloxera, jégverés, fagyok s kiváltképp a peronoszpóra pusztításának tudható be az idei általában csekély és silány eredmény. Ebből kifolyólag magyarázható meg a bor szertelen drágulása, mely ez idén literenkint 10 kr. áremelkedést hozott létre. Nagy a hiány különösen a fehér asztali borokban, míg a filloxera iránt ellentállóbb vörös borfajok elég bőven termettek. Általában a termés nem fedezi még a belföld szükségletét sem. Végül ajánljuk a közönségnek a most már olcsóbbodó egészségesebb veres bor fogyasztását.

Melyek a legnevezetesebb mézelő növények? Ilyen sok van, a sok közül kiválnak az almafa, barack-, cseresznye-, diófa, eperfa, (különösen a szederfa), gesztenye-, mandola-, meggy-, körtefa, szilvafa, szőlő, egres, málna, szeder (földi), ribizli, ákácza, égerfa, vadgesztenyefa, fűzfa, hársfa, juharfa, kórisfa, nyárfa, nyírfa, szilfa, tölgy- és cserfa, a fenyőfák, borbolya, galagonya, faizanot (citiasus laburnum), fagyal (ligusztrum v.) fanzár v. ördögzezna, (liceum barbatum), mogyorófa, somfa, vadrózsafa, varjútóvis, hajdina, bab, borsó, bükköny, len-cse, len, mák, mustár, napraforgó, mezei retek (raphanus raphanistrum), repce, pipacs, balta-czim, francia luczerna, fehér rétihere, (trifolium repens), sárga és fehér mézkeres (mellilotus off. és albus), vörös here, ánizs, bazsalikom, izsóp, kakuk demutka, kömény, majoranna, méhfű, mentha, levelunda, zsálya, rozmarin, ugorka, dinnye és tök, spárga, pemetefű, hangafa (erica vulgaris), kigyószisz (echium vulgare) és a kék buzavirág.

Piaczi értesítő című rovatunkat e számtól kezdve Mauthner Ödön budapesti nagy magkereskedőtől kapott eredeti vetőmag ártudósítással bővítjük ki. E tudósítás a legcompetensebb kézből jöven s a legújabb árkorról szólván, a tisztelt olvasó gazdaközönségnek hasznos szolgálatot fog tenni. Itt különben már előre jelezni kívánjuk, hogy piaczi tudósításainkat a jövő évtől kezdve több irányban ki fogjuk terjeszteni.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonatózsde. Legújabb jelentés. Buza-tízlet iránya szilárd. Buza 75-80 kg. 10 frt 85 kr.—11 frt 55 kr. Rozs 70-72 kg. 10 frt 40 kr.—10 frt 55 kr. Árpa 60-66 kg. 6 frt 40 kr.—9 frt. Tengeri 73-75 kg. 6 frt 60 kr.—6 frt 70 kr. Zab 39-41 kg. 6 frt 40 kr. 6 frt 65 kr.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása az „Erdélyi Gazda” számára.) A lefolyt héten is a ló here vitte a domináló szerepet és jól tisztított nagyszemű mag nemcsak hogy folyton kereslet tárgyát képezte, de árban is emelkedett. Luczernáról nem jelenthetünk ily értelemben, a mennyiben mindinkább az derül ki, hogy a mult idényről jóval több maradt, mint feltételeztett, e mellett az idei termés eredménye szintén jobb volt, mint minőnek számították és ez az árt befolyásolja olyformán, hogy visszamenőben van, de még e jutányosb jegyzések mellett sem voltak a piacra került készletek elhelyezhetők. A répa mag ára folyton emelkedik és máris oly magas, mint tudunkkal eddig még sob' sem volt. Baltaczimból világos szintűt igen keresnek, de ily minőség, bár magasabb ár volna elérhető, nem kapható. A többi cikkekben változás nem igen volt.

Az árak következők:

Lóhere, minőség szerint	56-62 frt.
Lóhere tavalyi, minőség szerint	45-52 "
Luczerna	42-48 "
" tavalyi, "	38-42 "
Baltaczim	12-14 "
Biborhere	35 "
Muharmag	5 3/4-6 "
Tavaszi bükköny	6-6 1/2 "
Lenmag	11 "
Kendermag	10 1/2 "

100 kilogrammonként Budapesten.

N.-Várad. November 17. Tiszta buza 8 frt 48 kr. Elegybuza 7 frt 30 kr. Rozs 7 frt 21 kr. Árpa 3 frt 53 kr. Zab 2 frt 45 kr. Törökbuza 4 frt 18 kr. hlként. Széna kötetlen 3 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 50 kr. mmként. Marhahus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.

Kolozsvár, 1891. nov. 19. Tisztabuza 10 frt 10 frt 80 kr. Rozs 8 frt 50 kr.—9 frt Törökbuza 6 frt—6 frt 10 kr Zab 5 frt 40 kr.—5 frt 60 kr. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. mm.-ként. Marhahus 50 kr. kg.

(Árak krajczárookban.)

A piaczi cikkek	Mérték	Brassó	Csiksztereda	Deés	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	hl.	830	800	1025	—	1050	—	825
Elegy buza	"	560	700	998	—	950	—	—
Rozs	"	670	600	898	—	850	—	550
Árpa	"	490	500	—	—	—	—	500
Zab	"	270	250	670	—	600	—	250
Törökbuza	"	540	550	625	—	600	—	550
Széna	q.	230	300	335	—	200	—	180
Alomszalma	"	80	100	—	—	120	—	50
Túzifa	km	260	240	220	—	220	—	180
Marhahus	kg.	48	32	44	—	48	—	40
November		13	18	17	—	13	—	14

A piaczi cikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Érdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegvár
Tiszta buza	hl.	850	—	1090	825	825	810	820
Elegy buza	"	750	—	—	660	750	710	620
Rozs	"	650	—	—	600	650	600	580
Árpa	"	—	—	—	—	—	420	—
Zab	"	275	—	560	265	225	300	250
Törökbuza	"	460	—	650	435	450	460	460
Széna	q.	350	—	270	130	450	200	160
Alomszalma	"	200	—	100	75	220	140	130
Túzifa	km	260	—	300	240	220	325	230
Marhahus	kg.	35	—	48	43	44	52	48
November		14	—	19	19	19	20	19

A piaczi cikkek	Mérték	Seps-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelv-Üd-varhely	Sz-Somlyó	Torda
Tiszta buza	hl.	850	720	750	750	875	—	750
Elegy buza	"	700	660	585	650	675	—	575
Rozs	"	650	540	540	600	625	—	575
Árpa	"	460	—	360	—	—	—	300
Zab	"	260	200	240	300	240	—	250
Törökbuza	"	540	420	465	425	500	—	525
Széna	q.	400	200	200	250	250	—	300
Alomszalma	"	150	130	120	180	150	—	30
Túzifa	km.	160	200	220	180	240	—	225
Marhahus	kg.	44	44	40	36	40	—	44
November		16	16	19	14	17	—	14

Állatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár nov. 18, 19-én Szarvasmarha felhajtattott m. e. 200 drb; eladatott 118 drb. Ló felhajtattott m. e. 10 drb; eladatott 4 drb. Juh felhajtattott m. e. 40 drb; eladatott 23 drb. Sertés felhajtattott m. e. 500 drb; eladatott 286 drb.

Budapest-kőbányai sertésvásár. November 13-án. Üzlet: emelkedő árak mellett szilárd. Heti átlag árak: magyar válogatott áru 320-380 kgr nehéz 48 1/2-49 kr; 290-300 kgr. nehéz 48-49 kr; öreg 300 kgr. tuli 46-47 kr; vidéki könnyű sertés 45-47 krajczár; szerb 44-47 kr. tiszta kgrammonként Páronként 45 kg. életsúly levonás és 4% engedmény. Elcségarak: Tengeri 6 frt 95 kr; új árpa 6 frt 95 kr. Kőbányán átvéve.

Debreczen Heti állatvásár nov. 17-én (Eredeti tudósítás.) Szarvasmarha felhajtattott 860 drb; eladatott 601 drb. Ló felhajtattott 350 drb; eladatott 139 drb. Sertés felhajtattott 2550 drb; eladatott 1300 drb. Üzleti általános irányzat: lanyha.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

NYILTTÉR*)

REGALE-UTALVÁNYOKAT,

illetve

KÖTVÉNYEKET

az esedékes kamatok külön megterítésével

teljesen a hivatalos árfolyam

jegyzés szerint fizeti.

Ez év folyamán a forgalomban levő 5% magyar papírjaradék és a 4% magyar aranyjaradékkötvényeknek egy részén az utolsó szelvény kerül beváltásra; ennek esedékessége után csupán a szelvény-utalványok benyújtása ellenében új szelvény-ívek fognak kiadatni, melyeknek beszerzését jutalék nélkül készséggel közvetíti

FOLLY VICTOR

18. (27-32.) bank- és pénzváltó-üzlete KÖLOZSVÁRT.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

E rovaton csupán termelők és állást adók vagy keresők hirdetései közöltenek. de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldetik. Kisebb összeg postabélyegeken is beküldhető.		OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.		Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél címe is közölve lesz, a hirdetés díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.	
Alkalmazást keres.	Monostori gazdasági tanintézet	állás keres	Czime a kiadó	daságát vezette. Czinét a kiadó	Hely hiánya miatt eladó fajbaromfi.
Alkalmazást keres egy, a kolozsmonostori gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett, több évi gyakorlattal bíró, székely származású, nőtlen gazdász, ki önállóan is működött. Czime a kiadóhivatalban B. A jegy alatt megtudható.	kittünően végzett, Királyhágón innen és túl nagy gazdaságokat 11 éven át önállóan kezelt családsgozdatiszt, magyar, német és román nyelvet bírja, „Fix adminisztráció” melletti kezelést, avagy ön-	hivatalban.		hivatal megadja.	k. ty.
					1-1 sárga Cochín-China, idei, kiváló szép. . . . . 35 frt
					1-2 fekete Langshan, m. évi, tollas lábú . . . . . 25 frt.
					1-1 kendermagos Plymouth-Rock, idei . . . . . 12 frt
					Együttes megvételnél összesen 65 frt. Czin a kiadóhivatalban.
		Udvarbírónak ajánkozik egy középkoru, nagy gyakorlattal bíró, nős gazdamber, ki eddig Magyarországon saját bérelt pusztai gaz-		Eladás és vétel	
				Kerestetik egy 500-600 holdas földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok N. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.	

Van szerencsénk a n. é. közönség becses figyelmét bel-monostor-utca 1. sz. alatt, plébániai palotában levő

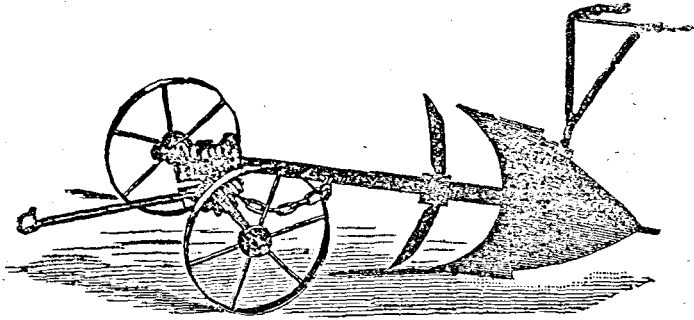
BUTORRAKTÁRUNK-ra

felhívni, a hol nagyobb részben itt Kolozsvárt, saját kárpitós- és asztalos-üzletünkben készült fényes és fénytelen ebédlő- és hálószoba-berendezések, consol- és fali-tükrök, toilette-tükrök, töltött Salon-garnitúrák, ruganyos és lőszőr-mátrázok, szőnyegek, ablak-függönyök, butor-szövetek a legjutányosabb árban kaphatók. Elvállalunk mindennemű kárpitós- és asztalos butor-munkák átalakítását és javítását. Kérjük a nagyérdemű közönség becses pártfogását.

Alázatos tisztelettel

GAÁL és SCHRAMMER
kárpitósok.

14. (10-10.)

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.) **SIMONFFY ISTVÁN** (47-52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket gőzgépek, gőzszivattyúk, zúzógépek, malom-szerkezetek, kút és vízvezetékek elkészítésére.

Készletet tart saját gyártmányából, nevezetesen egyes, kettős és három borozás ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákból, továbbá kézi és járgányos cséplőgépek, szelelő rosták, kukoriczámorzosók, szőlő-zuzók, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért és használható-ágáért felelősséget vállal. Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

„LÖVYTUS“ FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják *gyümölcsfák, rózsatövek* nemesítésére, *beteg fák* gyógyítására. *Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta.* Kapható (9.) (47-52.)

az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban“ és Tauffer Ferencz utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1:30

300 „ „ „ „ —85

150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlőszeti iskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kitüntetve lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításon dícsérő-oklevéllel, a lütti kiállításon arany-éremmel, Aradon kiállítási éremmel.

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, főter 13. sz. a (br. Wesselényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékiileg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénznemek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvevények beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvényekkel való ellátása.

Utaltványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszersmint kijelentem, hogy e téren való hosszas működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánészését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálom minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

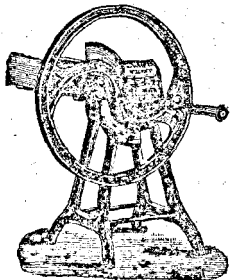
2. (47-52.) Kiváló tisztelettel **FOLLY VICTOR.**

A KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSULAT BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETE

Kolozsvárt a

főtéren levő üzletében

a bankszakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja:
Vesz és elad állam- és más értékpapírokat, zálogleveleket, arany-, ezüst- és papír-pénznemeket;
közvetít a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett mindennemű értékeket idegen számlára;
előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papírokra (kézi zálogra, Lombard-üzlet);
leszámítol sorsjegynyereményeket, kisorsolt zálogleveleket és más értékeket;
bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az értékpapírok új szelvényeit; teljesít fizetéseket a bel- és külföldi piacokon;
fogadatosít behajtási megbízásokat.
Keresettebb értékek készletben tartatnak. A magyar földhitelintézet és a nagyszabeni általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és záloglevél-kamatszelvevényei minden levonás nélkül fizetnek ki.
77 (2-15.)

Az összes ideai kiállításokon, u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Váczott legelső és legmagasabb kitüntetés: Nagy díszokmány!

GYÁR:
Mosonban.

(Alakult 1856.)

KÜHNE E.
gazdasági gépgyára.

FŐRAKTÁR:
Budapest.
VI., Váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a bekövetkező őszi idényre, legújabb szerkezetű *szeccsa- és répavágóit*, úgy kézi, mint erőhajtásra. *Répa- és burgonya-mosóit*, *darálókat*, „kis óriás“ csutkás tengeri darálót, tengeri morzosolókat. A legnépszerűbb *Hungaria-Drill*, „Balance-Drill“ *hegyi sorvetőgépeit*, *szórvetőket*, *ekéket*, *Laacke-féle boronákat* úgy szántóföldre, mint rétekre, ugyszinte mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket.

61. (21-26.)

➡ Árjegyzékek bérmentve küldetnek. ➡